

KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Dergisi
KAYSERİ UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Makale Türü	Araştırma Makalesi	Yıl	2022	ss.	164-172
Gönderi Tarihi	21.06.2022	Cilt	4	DOI	10.51177/kayusosder.1133782
Kabul Tarihi	27.12.2022	Sayı	2		
Online Yayın Tarihi	30.12.2022	Ay	Aralık		

6360 Sayılı yasa öncesi ve sonrası yerel yönetimlerin sunduğu çevresel hizmetlerin Aydın iline etkisi*^Δ

The effect of environmental services provided by local governments before and after the law numbered 6360 on Aydın province

Aylin TEPECİK¹

Öz

Çevre hizmetlerinin yönetiminde ve yasal düzenlemelerinde son dönemde değişiklikler yapılmaktadır. Çevresel hizmetler yerel yönetimlerin kapsamı altına girmektedir. 6 Aralık 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı yasa 2014'te yürürlüğe girmiştir. 14 il büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş, büyükşehir sayısı var olanlarla birlikte 30'a yükselmiştir. Aydın Belediyesi de 6360 sayılı yasa sonrasında büyükşehir olan belediyelerden birisidir. Bu çalışma, Aydın'da 6360 sayılı yasa öncesi ve sonrası çevresel hizmetlerin sunumunda ikili yapının olumlu ve olumsuz etkilerinin irdelenmesini amaçlamıştır. Çalışmada literatür ve arşiv taraması yapılmıştır. Konuya yönelik makale, rapor ve internet kaynakları incelenmiştir. Arşiv taramalarında veri madenciliği ile daha derinlemesine gidiş verileri toplanarak yasa öncesi ve sonrasındaki kurumsal işleyiş değerlendirilmiştir.

Büyükşehir kanununun getirdiği değişiklikler; 6360 sayılı yasa öncesinde çevresel hizmetler köyler, il özel idareleri, mahalli idare birlikleri ve belde belediyeleri tarafından yönetilmekteyken yasa sonrasında büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından yürütülmeye başlamıştır. Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin hizmet alanı genişlemiş, çevresel hizmet yükü artmıştır. Kırsal alanlara hizmet erişimi zorlaşmıştır. Son yıllarda kırsal alanlardaki yaşam koşullarını iyileştirme yönünde Aydın Büyükşehir Belediyesi 'Kırsal Kalkınma Projeleri' yürütmektedir.

Çevresel hizmetlerin sunumunda yönetsel yapıdaki kurum ve kuruluşlar büyükşehir belediyesi ya da ilçe belediyesi yetki alanında toplanmıştır. Belediyelerin ve büyükşehir belediyelerinin hizmet sunumunda kırsal alanlara özgü hizmet birimleri çeşitlendirilmeli ve KÖYDES gibi projeler yaygınlaştırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çevresel Hizmet, 6360, Kırsal Alan Aydın.

Abstract

Recently, changes have been made in the management and legal regulations of environmental services. Environmental services fall under the scope of local governments. Law No. 6360, enacted on December 6, 2012, entered into force in 2014. 14 provinces were transformed into metropolitan municipalities, and the number of metropolitan cities increased to 30 together with the existing ones. Aydın municipality is one of the municipalities that became a metropolitan municipality after the law numbered 6360. This study aimed to examine the positive

^ΔYazar bu çalışmanın tüm süreçlerinin araştırma ve yayın etiğine uygun olduğunu, etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine uyduğunu beyan etmiştir. Aksi bir durumda Kayseri Üniversitesi KAYÜSOSDER Dergisi sorumlu değildir.

*Etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalardandır.

¹Şehir Plancısı, Erciyes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, aylin.tpck9@gmail.com

and negative effects of the dual structure in the provision of environmental services before and after the law numbered 6360 in Aydın. In the study, literature and archives were searched. Articles, reports and internet resources on the subject were examined. In the archive scans, data mining and more in-depth travel data were collected and the institutional functioning before and after the law was evaluated.

Changes brought by the metropolitan law; Before the law numbered 6360, environmental services were managed by villages, special provincial administrations, local administration unions and town municipalities, but after the law, they started to be carried out by metropolitan and district municipalities. The service area of metropolitan and district municipalities has expanded, and the environmental service load has increased. Service access to rural areas has been difficult. In recent years, Aydın Metropolitan Municipality has been carrying out 'Rural Development Projects' in order to improve the living conditions in rural areas.

In the provision of environmental services, administrative institutions and organizations are gathered under the jurisdiction of the metropolitan municipality or district municipality. In the service delivery of municipalities and metropolitan municipalities, service units specific to rural areas should be diversified and projects such as KÖYDES should be expanded.

Keywords: Environmental Service, 6360, Rural Area Aydın

1. Giriş

Türkiye'deki büyükşehir belediye sistemi 1984 yılı 3030 sayılı yasayla Ankara, İstanbul ve İzmir'de kurulmuştur. 2004 tarihli 5216 sayılı yasa ile belediye sınırları içinde ve sınıra en fazla 10.000 metre uzaklıkta, toplam nüfusu 750.000'den fazla olan il belediyeleri yerleşimlerin fiziksel yapıları ve ekonomik düzeylerine göre büyükşehir belediyelerine dönüştürülmüştür. 2012 yılında toplam 750.000'den fazla nüfusuyla Aydın ve diğer 13 il belediyesi 6360 sayılı kanunla büyükşehir belediyesi statüsüne dönüştürülmüştür. 2012 yılı Aydın il nüfusu 999.163'tür. Aydın ilinde, 6360 sayılı yasayla yeni ilçe olarak eklenen Efeler'dir. 6360 sayılı yasa ile belediye sınırları içine kırsal alan dahil edilmiş, köylerin ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalleye dönüştürülmüş, belde belediyeleri bağlı oldukları ilçenin belediyesine dahil edilmiştir.

Büyükşehir belediyesine dönüşen illerin il özel idareleri, köyler ve belde belediyeleri görev, yetki ve hizmet alanlarında ciddi değişimler meydana gelmiştir. Aydın il sınırları içerisinde orman köyleri (340) ile toplam 490 köy ve 36 belde belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak, mahalleye dönüştürülmüştür. 6360 sonrası Aydın'a bağlı 17 ilçe Aydın Büyükşehir Belediyesinin ilçe belediyeleri haline gelmiştir. 2014 öncesi 17 ilçesi olan, yasa sonrasında Merkez ilçe yerine Efeler adıyla yeni ilçe kurulmuştur. Bu çalışmada Aydın'da 6360 sayılı yasa öncesinde ve sonrasında çevresel hizmetlerin sunumunda ikili yapının olumlu ve olumsuz etkilerine değinilecektir.

2. Çevresel hizmetler

Kamu hizmeti; devlet veya kamu tüzel kişilerin sıkı denetim altında kamuya yöneltilmiş, ihtiyaçları karşılamak ve kamu yararı sağlamak amacıyla düzenlenen faaliyetlerdir (Altın, 2013, s. 103). Çevre insanların diğer canlılarla olan ilişkilerini ve karşılıklı etkileşimde buldukları ortamı ifade eder. Çevresel hizmetler, kamu idareleri tarafından sunulan kamu hizmetleridir. Kamu hizmetleri vatandaşların ihtiyaçlarını gidermek amacıyla yerine getirilir. Kamu hizmetleri çevresel hizmet yönünden idari ve mahalli kamu hizmet türleri olarak ayrılmaktadır. Bunlar:

- İdari açıdan çevresel hizmetler; sağlık, eğitim, kadastro, imar ve nüfus hizmetleri gibi çeşitlenmektedir (Gözübüyük, 1994'ten aktaran Aslan, 2020, s. 36).
- Yerel yönetimler, yerel ve ortak nitelikli ihtiyaçlar sağlamakla yükümlü olup, yerel kamu hizmeti, kent içi ulaşım, su, kanalizasyon gibi yerel düzeyde gerçekleştirilmektedir (Banazılı, 2018, s. 114).

3. 6360 sayılı kanun öncesinde yerel yönetimlerce sunulan çevresel hizmetler

Yerel yönetimler çöplerin toplanması, kanalizasyon, park ve bahçe, su temini gibi çevresel hizmetler sunmaktadır. Yerel düzeyde çevresel hizmetler büyükşehir belediyeleri, belediyeler, il özel idareleri, köyler ile mahalli idare birlikleri tarafından yerine getirilmektedir.

3.1. İl özel idarelerinin sunduğu çevresel hizmetler

İl özel idareleri yerel gereksinimleri karşılayan, tüzel kişiliğe sahip yerel yönetim birimidir. İl özel idareleri belediye sınırları il mülki idare sınırı olan büyükşehir belediyeleri hariç; başta gençlik ve spor, tarım ve sağlık olmak üzere ilin çevre düzeni planı, iskân, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, ilk ve orta öğretim kurumları arsa temini, bina onarımları, ihtiyaçların karşılanmasına yönelik hizmetleri il sınırları içinde yapmakla görevlidir. Belediye sınırları dışında mali gücü oranında ise imar, yol, su, kanalizasyon, altyapı, atık, ağaçlandırma, orman köyleri desteklemesi, park ve bahçelere yönelik hizmetleri yapmakla görevlidir (Resmî Gazete, 2005, s. 2).

Çevre düzeni planı hazırlama görevi belediye sınırı il sınırı olan büyükşehir belediyelerinde ilin çevre düzeni planını büyükşehir belediyeleri yapar, belediye meclisi tarafından onaylanır. Büyükşehir olmayan illerde il belediyesi ve il özel idareleri birlikte yapar, il genel meclisi ve il belediye meclisi tarafından onaylanır (Resmî Gazete, 2005, s. 2). Bakanlık ve başka idarelerin yetki alanına giren; devlet yolları, içme ve sulama suyu, kanalizasyon, enerji, sağlık, eğitim, kültür, çevre, imar, iskân, gençlik ve spor, yapım, bakım ve onarım hizmetleri için ayrılan ödenekler il özel idarelerine aktarılmak şartıyla gerçekleştirilebilir (Resmî Gazete, 2005, s. 2). İl özel idarelerinin sunduğu çevresel hizmetler (Aslan, 2020, ss. 65-71):

- Çevre, Kültür ve Sağlık Hizmeti
- Park ve Bahçe Tesisi, Ağaçlandırma Hizmeti
- İçme ve Kullanma Suyu, Kanalizasyon ve Yol Hizmeti
- Köylerin Alt Yapısını Destekleme Projesi Hizmeti
- Katı Atık Hizmeti
- Umuma Açık Alanların Ruhsatlandırılması Hizmeti

İl özel idareleri köylere yönelik hizmet sunumunu 3202 sayılı Köye Yönelik Hizmetler Kanunu'na göre yürütmekle yükümlüdür. İl özel idarelerinin imar, ruhsat ve denetim, kanal ve su hizmetleri, köye yönelik hizmetler olarak içme ve kullanma suyu tesislerinin yapılması, tarım alanlarını amaca yönelik kullanılmasını sağlama ve denetleme gibi görevleri vardır (3202 sayılı Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun, 1985, s. 1). 6360 sayılı yasa ile büyükşehir belediyesi olan illerde il özel idareleri kaldırılmış, bu birimlerin görevleri büyükşehir belediyesine aktarılmıştır. Türkiye'de büyükşehir olmayan 51 adet il özel idaresi bulunmaktadır.

3.2. Belediyelerin sunduğu çevresel hizmetler

1982 Anayasa'nın 127. maddesine göre mahalli idareler karar mercileri seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan yerel yönetim birimleridir. 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesine göre belediyeler imar, kentsel altyapı, defin ve mezarlık, park ve yeşil alanlar, sosyal hizmet ve yardım gibi hizmetler sunmakta; fen işleri, imar ve planlama, park-bahçe, zabıta ve itfaiye gibi çeşitli hizmet birimlerinden oluşmaktadır. Kentsel altyapı hizmetleri (imar, yol, su, kanalizasyon), kent bilgi sistemi, temizlik, katı atık, çevre sağlığı, zabıta, itfaiye, ambulans, ağaçlandırma, park-bahçe, defin işlemleri, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet, yardım, nikah, okul öncesi eğitim kurumları açma, tarihi doku korunması hizmetlerini yapar veya yaptırır (Belediye Kanunu, 2005, md. 14). Belediyelerin sunduğu çevresel hizmetler (Aslan, 2020, ss. 75-87):

- Temizlik, sağlık ve çevre koruma hizmeti
- Park-bahçe, yeşil alanların tesisi ve bakım hizmeti
- Ağaçlandırma hizmeti
- Kentsel altyapı hizmeti

Tepecik, A. (2022). 6360 Sayılı yasa öncesi ve sonrası yerel yönetimlerin sunduğu çevresel hizmetlerin Aydın iline etkisi.

- Belediyelerin altyapısını destekleme hizmeti
- Ulaşım ve kent içi trafik hizmeti
- Kentsel güvenlik ve esenlik hizmeti
- Coğrafi kent bilgi sistemleri hizmeti
- Defin ve mezarlık hizmeti

3.3. Köylerin sunduğu çevresel hizmetler

Köy yönetimi 1924 yılında 442 sayılı Köy Kanunu'na göre belirlenmiş olup, 2005 yılında KÖYDES projesi ile köylerde altyapı ihtiyaçlarının giderilmesi amaçlanmıştır. İl Özel İdareleri ve Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılmasından sonra köye yönelik hizmetler il özel idarelerince yürütülmektedir. Köylerin imar plan yapım ve uygulamasında belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, sınırları dışında valilik yetkilidir. Köylerin sunduğu çevresel hizmetler (Aslan, 2020, ss. 89-90):

- Köye ait zorunlu ve isteğe bağlı hizmetler (sağlık ve temizlik, bayındırlık, yol ve su, tarım, ağaçlandırma, ilkokul yapımı, kültürel ve ekonomik faaliyet alanlarında)
 - Köylerin sosyal, kültürel, sağlık ve çevresel hizmetleri (köy yolları, içme suyu, elektrifikasyonu, ptt)
 - Köylerin ekonomik hizmetleri (bitkisel, hayvancılık, ormancılık, kooperatifçilik)

3.4. Mahalli idari birliklerinin sunduğu çevresel hizmetler

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile belediye birlikleri, özel idare birlikleri, köy birlikleri, hizmet birlikleri, altyapı birlikleri, turizm birlikleri gibi birçok birlik düzenlenmiştir (Turan, 2015, s. 6). Mahalli idare birliklerinin sunduğu çevresel hizmetler (Bozkurt & Aslan, 2021, s. 42):

- Su
- Katı atık toplama
- Asfalt şantiyesi
- Arıtma ve çevre hizmetleri (birlikler yol, su, kanalizasyon ve altyapı gibi hizmetler sunmaktadır).

5355 sayılı kanuna göre Mahalli idare birlik çeşitleri (Mahalli İdari Birlikleri Kanunu, 2005, ss. 7-10):

- a. Turizm birliği
- b. Köylere hizmet götürme birliği
- c. Sulama birliği
- d. Ülke düzeyinde kurulan birlikler
- e. Diğer birlikler

4. Aydın ili hakkında genel bilgiler ve 6360 Sayılı Yasa öncesi ve sonrası yerel yönetimlerin sunduğu çevresel hizmetler

Aydın ili Türkiye'nin Ege Bölgesi'nde yer almaktadır. İlin komşuları batıda Ege Denizi, kuzeyde İzmir ve Manisa, güneyde Muğla, doğuda Denizli'dir. Ege Denizi'ne kıyı oluşturan ilçeler Kuşadası, Söke ve Didim ilçeleridir. İl sınırları genel olarak Büyük Menderes Havzası sınırları içinde yer almaktadır. İlde Akdeniz iklimi hâkim olup yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçer. İl merkezinin denizden yüksekliği 64 metredir (Aydın Nazım İmar Planı Açıklama Raporu, 2018, s. 3).

Resim 1

Aydın İli, İlçeleri ve Komşu İller

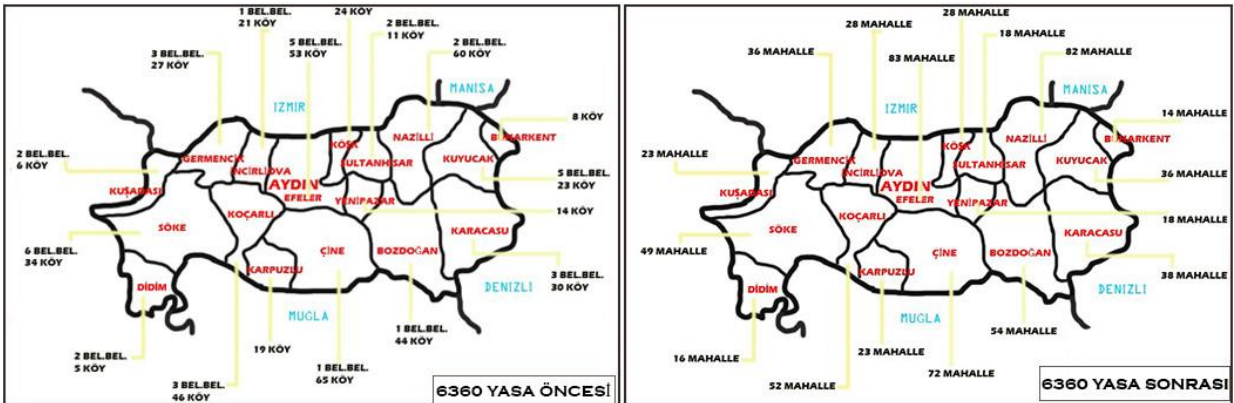
Kaynak: Wikipedia. (t.y). Aydın ili, ilçeleri ve komşu iller
https://tr.wikipedia.org/wiki/Ayd%C4%B1n%27%C4%B1n_il%C3%A7eleri
kaynağından yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Aydın il merkezi İzmir-Aydın-Denizli karayolu güzergahında yer almaktadır. Karayolu, demiryolu, havayolu ve denizyolu ulaşımı bulunmaktadır. Kentte 1940'lerden itibaren nüfus hızla artmış, kentin tarım potansiyeli ve Adnan Menderes Üniversitesi'nin açılmasıyla nüfus 2000 yılında 950.757'ye yükselmiştir (Genç, 2014, s. 3). TÜİK verilerine göre Aydın'ın toplam nüfusu 1.041.979'dır (TÜİK, 2014). Aydın il belediyesi 6360 sayılı yasayla, Aydın Büyükşehir Belediyesine dönüştürülmüştür. Aydın'da 6360 sayılı yasa ile yeni ilçe olarak büyükşehir eklenen Efeler ilçesi olmuştur (6360 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 2012, s. 1).

Aydın'a bağlı toplam 17 ilçe, Aydın Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçe belediyeleri olmuştur. Yoğun nüfusa sahip ilçeler Efeler (270.835), Nazilli (149.816), Söke (115.936), Kuşadası (101.619) ve Didim (73.385) dir (TÜİK, 2014). İl sınırları içerisinde köy (490), belde belediyeleri (36), bucakların tüzel kişiliği kaldırılmıştır, mahalli idare birlikleri kapatılmıştır. Köyler mahalleye dönüştürülerek Aydın Büyükşehir Belediyesinin ve ilçe belediyelerinin mahalleleri olmuştur (Genç, 2014, s. 19). Belde belediyeleri, bucak ve bucak teşkilatlarının tüzel kişiliği kaldırılmış, ilçe belediyesine katılmıştır. 2013 yılı belediyeye bağlı idare sayısı 19 iken, 2014 yılında belediyeye bağlı idare sayısı 33'e yükselmiştir. Mahalli idare birlikleri 2013 yılında 1.411 iken 2014 yılında 784'e düşmüştür (Turan, 2015, s. 83).

Resim 2

6360 Öncesi ve Yasa Sonrası İlçeler (6360 sayılı yasa öncesi köy ve belde belediyeleri sayısı- Yasa sonrası Aydın büyükşehir ilçe belediyeleri mahalle sayısı)

Kaynak: Tekçe, Y., & Genç, F.N. (2019). 6360 sayılı kanunun tüzel kişiliği kaldırılan köylere/yeni mahallere etkisi: Aydın örneği. Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi, 20(44), 1-16.

Aydın ilinde belde belediyesi ve ilçe merkezi belediyeler 6360 sayılı yasa sonrasında Aydın Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçe belediyeleri haline gelmiş, sınırlar içerisindeki belde belediyeleri mahalleye dönüşmüştür. Aydın Büyükşehir'e bağlı toplam mahalle sayısı 670 olmuştur (Tekçe & Genç, 2019, s. 6).

Tablo 1

6360 Sayılı Yasa Öncesi ve Sonrası Karşılaştırma

Türü	6360 sayılı kanun öncesi	6360 sayılı kanun sonrası
İl özel idaresi	1	0 (tüzel kişiliği kaldırıldı)
Köy	490	670 mahalle
İl belediyesi	1	0 (büyükşehir belediyesi)
İlçe	17	17 (ilçe belediyesi)
Belde belediyesi	36	0 (tüzel kişiliği kaldırıldı)

Kaynak: Bu çalışma TÜİK verileri esas alınarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Aydın Büyükşehir Belediyesinin kurulmasıyla Aydın İl Özel İdaresi'nin tüzel kişiliği kaldırılmış Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur. İl özel idaresinin görev alanları bakanlıklara, bağlı olduğu kuruluşlara, taşra teşkilatına, valiliğe, hazineye, büyükşehir belediyesine ve ilçe belediyesine devredilmiştir. Büyükşehir Belediyesi, il bütünü kapsamında çevre düzeni ve nazım plan yapma yetkilerinin tümüne, mahalleye dönüşen köylerin mimari/mühendislik projesi yapma veya yaptırma yetkisine sahip olmuştur.

6360 sayılı yasa ile köylere yönelik hizmetler; su ve kanalizasyon işleri, toplu taşıma, köyün meydanı ve anayolları, köyü ilçeye bağlayan yolların bakımı ve onarımı, reklam ve ilan işleri il sınırları içerisinde büyükşehir belediyesi tarafından; büyükşehir belediyesinin yetki alanı dışında kalan yerlerde imar işleri, yola ilişkin çevresel hizmetler, çöp, evlendirme ve defin hizmetleri ilçe belediyeleri tarafından yapılmaktadır (Avşar, 2020, s. 15). 6360 sayılı yasa öncesi belediye ve mücavir alan sınırları dışında olan yerlerde il özel idareleri, köylerin içme suyunun temin edilmesi, köy yollarının yapımı, onarımı ve bakımı, tarımsal sulama ve atık su hizmeti, katı atık hizmeti, umuma açık alanların ruhsatlandırılması, imar işlerinde arsa düzenlemesi, parselasyon planı onaylaması ve ceza kesme, park ve bahçe, mezarlıkların temizliği ve bakımı hizmetlerini köylere hizmet götürme birlikleriyle yürütülmekteydi (Aslan, 2020, s. 67). İl özel idarelerinin kapatılmasıyla bu hizmetler ilçe belediyeleri ve büyükşehir tarafından sunulmaya başlamıştır.

Aydın 6360 sayılı kanun ile büyükşehir olduktan sonra köylere yönelik hizmetler için Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı'nı kurmuştur. Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı'nın tarım ve kırsal kalkınma ile ilgili çalışmaları, aşağıda belirtilen faaliyet ve projeler şeklinde gösterilebilir (Aydın Büyükşehir Belediyesi, Kırsal Kalkınma Projeleri, 2020, s. 2):

- Çiftçi Merkezinin Kurulması
- Yerel Tarım Ürünleri Projesi (Ata tohumu)
- Teknolojik Sera Üretim Merkezleri
- Sakız Koyunu/Koçu Projesi (Aile tipi koyunculuk projesi)
- Çine Çaparı Koyunu
- Köy Pazarları
- Üretici ve Kooperatiflere Destek Projesi
- Halk Ege Et
- Ekipman Destekleme Projesi
- Doğal Gübre Destek Projesi
- Ejder Meyvesi Fidan Desteği
- Alternatif Tarım Ürünlerinin Desteklenmesi

- Yem Destek Projesi
- Meyve Fidanı Destek Projesi
- Çine Arıcılık Müzesi
- Kırsal Turizm Projeleri (Eko turizm)

Aydın Büyükşehir Belediyesi'nin kırsal kalkınma projelerine ek olarak, 17 ilçedeki 670 mahalleye sosyal hizmetler, cami temizliği ve düzenlemeleri, uzak mahallelerde yaşayan vatandaşların sağlıklı içme suyu hizmeti için paket arıtma tesisleri yapılarak kullanıma sunulmaktadır.

5. Sonuç

Bu çalışmada yerel yönetimlerin sunduğu çevresel hizmetler 6360 sayılı yasa öncesi ve sonrası olumlu ve olumsuz etkileri açısından değerlendirilmiştir. 6360 sayılı yasa öncesi çevresel ve altyapı hizmetleri sunumunda ikili yapının oluşturduğu yetki karmaşası sorunu büyükşehir belediyelerinin il bütünü kapsamında hazırlayacağı çevre düzeni planı, nazım plan ve uygulama imar planı yapma yetkisine sahip olması açısından, alan bütününcü verilen kararların tek bir otoritenin koordinasyonunda yürütülmesi, birbirinden bağımsız bir biçimde ele alınmasının önüne geçmiş olması planlama ilkeleri bakımından olumlu yaklaşımdır. 6360 sayılı yasayla Türkiye'deki 35.236 köyün 16.561'i mahalleye dönüşmüştür. Türkiye'deki köylerin %47'si mahalleye dönüşmüştür. Aydın büyükşehir belediyesinin kırsal kalkınma projelerini başlatması kırsal alandaki yaşam kalitesini artırma yönündeki çalışmaları olumludur.

Köylerin mahalleye dönüşmesiyle belediyelerin hizmet alanlarının genişlemesiyle sunulacak hizmet kalitesinde aksamalar olacağı ve kırsal mahalledeki hizmete zamanında erişme konusundaki endişelerle olumsuz değerlendirilebilir. Daha önce ödenmeyen su ve katı atık ücreti, emlak vergisi köylerin mahalleye dönüşmesiyle ödenmeye başlayan vergiler, kırsal kesimde yaşayanların yaşam maliyetini artırmıştır. Yasa öncesi köy tüzel kişiliğine ait olan mera ve otlakların belediyelerin mülkiyetine geçirilmesiyle bu yerleri kullanabilmek için kiralama ve satış durumu getirilmesi tarımsal alanların imara açılması hayvancılığı olumsuz etkileyebilmektedir. İl özel idareleri ve mahalli idare birlikleri 6360 sayılı yasa öncesinde köylere hizmet vermekteydi. Yasa sonrasında il özel idarelerinin tüzel kişiliğinin kaldırılması ve mahalli idare birliklerinin kapatılmasıyla bu birimlerin görevlerinin belediyede toplanması, yerel halkın ve bölgelerin sosyo-ekonomik yapıları birbirinden farklı olduğundan talepler de farklılık gösterecektir. Bu birimlerin kapatılması köylere sunulan hizmeti olumsuz yönde etkilemiştir.

Köylüyü kırsal alanda tutacak teşvikler ve tarımsal üretimi destekleyecek düzenlemeler getirilerek olası olumsuzluklar ortadan kaldırılabilir. Belediyelerin ve Büyükşehir belediyelerinin uzak kırsal yerleşim birimlerine hizmet sunumunda kırsal alanlara özgü hizmet birimleri tarım ve kırsal kalkınmayı destekleme kurumları çeşitlendirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

6. Araştırmanın etik yönü

Yapılan çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Bu araştırmanın etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğunu beyan ederim.

Tepecik, A. (2022). 6360 Sayılı yasa öncesi ve sonrası yerel yönetimlerin sunduğu çevresel hizmetlerin Aydın iline etkisi.

7. Çıkar çatışması beyanı

Bu çalışmada, sonuçları veya yorumları etkileyebilecek herhangi bir maddi veya diğer asli çıkar çatışması olmadığını beyan ederim.

8. Katkı oranı

Çalışmanın tüm aşamaları yazar tarafından tasarlanmış ve hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

- 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2012, 12 Ekim). Resmî Gazete (Sayı: 28489).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm>
- Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları 2014. (2022, Haziran). Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, 18616. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>
- Altın, A. (2013). Kamu hizmeti anlayışında değişim. *Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 101-118.
- Aslan, K. (2020). *Çevresel hizmetlerin dönüşümünde 6360 sayılı yasanın etkisi: Aydın Büyükşehir Belediyesi Örneği* (Tez No: 646100) [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.
- Avşar, Y. (2020). Türkiye’de 6360 sayılı yasa kapsamında mahalle ve köy yönetiminde yaşanan değişim ve dönüşüme muhtarların bakışı. *Türk Kamu Yönetimi Dergisi*, 1(1), 7-28.
- Aydın Büyükşehir Belediyesi 1/25.000 ölçekli nazım imar planı açıklama raporu, (2018, Eylül)
<https://aydin.bel.tr/Content/assests/Videolar/2312019143104.pdf>
- Aydın Büyükşehir Belediyesi kırsal kalkınma projeleri, (2020).
https://aydin.bel.tr/Content/files/duyurular/bas%C4%B1n/K%C4%B1rsal_kalk%C4%B1nma.pdf
- Aydın Büyükşehir Belediyesi tarımsal destekleme ve faaliyet yönetmeliği, (2018, 30 Mart)
<https://aydin.bel.tr/detail/8481/tarimsal-destekleme-ve-faaliyet-yonetmeliği>
- Aydın'ın İlçeleri. (t.y.). İçinde Wikipedia. https://tr.wikipedia.org/wiki/Ayd%C4%B1n%27%C4%B1n_il%C3%A7eleri
- Banazlı, A.M. (2018). Yerel kamu hizmeti sunumunda ‘Yeniden Belediyeleştirme’: OECD Ülkeleri ve Türkiye’den uygulama örnekleri. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 111-132.

- Batırcı, B. (2019). 6360 sayılı büyükşehir belediyesi kanununun etkileri üzerine bir inceleme (Tez No: 549606) [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.
- Bozkurt, Y., & Aslan, K. (2021). Çevresel hizmetlerin dönüşümünde 6360 sayılı yasanın etkisi: Aydın Büyükşehir Belediyesi örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi*, 1(2), 36-56. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2589499>
- Devlet Planlama Teşkilatı (1984). V. Beş yıllık kalkınma planı özel ihtisas komisyonu raporu. (Yayın No. 1960-307). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/5-KirsalKalkinma_OIK307.pdf
- Genç, F.N. (2014). 6360 sayılı kanun ve Aydın'a etkileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(özel sayı), 1-29.
- Görgün, E.K., & Yörür, N. (2017). 6360 sayılı büyükşehir kanunu sonrası kırsal alanları yeniden düşünmek: İzmir örneği. *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 11-27.
- İl Özel İdaresi Kanunu. (2005, 22 Şubat). Resmî Gazete (Sayı: 25745). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5302.pdf>
- Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun. (1985, 9 Mayıs). Resmî Gazete (Sayı: 18761). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3202.pdf>
- Mahalli İdari Birlikleri Kanunu. (2005, 26 Mayıs). Resmî Gazete (Sayı: 25842). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5355.pdf>
- Şahin, F. (2019). 6360 sayılı kanunla birlikte köy tüzel kişiliğinin kaldırılmasıyla oluşan mahallelere verilen kamu hizmetlerinin değerlendirilmesi: Tekirdağ örneği (Tez No: 592664) [Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (2022). Aydın Tarımsal Yatırım Rehberi. https://www.tarimorman.gov.tr/SGB/TARYAT/Belgeler/il_yatirim_rehberleri/aydin.pdf
- Tekçe, Y., & Genç, F.N. (2019). 6360 sayılı kanunun tüzel kişiliği kaldırılan köylere/yeni mahallere etkisi: Aydın örneği. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 20(44), 1-16.
- Turan, H. (2015). 5355 Sayılı yasaya göre Türkiye'de birlikler: hizmet sunumunda ademi-i merkeziyetçi ve katılımcı yaklaşım. *Strategic Public Management Journal*, 2(1), 72-87.